

УДК 378.147:811.111:159.9

А. О. Близнюк,
викладач

(Дніпропетровський університет економіки та права)

НАВЧАННЯ ПИСЬМА АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ

У статті наводяться результати анкетування щодо усвідомлення студентами напряму "Психологія" необхідності володіння вміннями професійної письмової комунікації англійською мовою. Через аналіз результатів визначено специфічні жанри професійно орієнтованого письма англійською мовою, яким необхідно навчати студентів напряму "Психологія".

Значення письма для розвитку суспільства важко переоцінити. Багато дослідників надають йому визначного значення у розвитку цивілізації. Вважається, що з винаходом письма людство вийшло на нову ступінь інформаційної зрілості, яка прямо пов'язана з розумовою зрілістю людини [1; 2; 3]. Письмова форма спілкування надала нові схеми мислення, можливості якого в дописмовій культурі були обмеженими. Усна мова стала передаватися в часі та просторі від одних поколінь до інших. Завдяки письму виникла наука, так як з'явилася можливість довготривалого та послідовного викладення результатів на письмі [3]. Письмо не втрачає свого значення, а навпаки, набуває все більшої цінності в сучасному світі. Люди все більше мають потребу у використанні грамотного письмового мовлення. Письмовий процес виступає як спосіб інформаційного посередництва: передача інформації від відправника (того хто пише) одержувачу (читачу), а інформація – це написаний текст. Цей аспект продуктивності письмової мови є дуже важливим для навчання студентів письмової мови [4].

Не викликає сумніву той факт, що письмова мова набуває все більшого значення, тобто все більшою стає роль письмового спілкування в отриманні та передачі інформації. Це проявляється у володінні вміннями виражати думки в письмовій формі. У роботах вітчизняних та зарубіжних психологів, лінгвістів та методистів письмова мова виступає як особлива знакова система, складна аналітична діяльність, найбільш важлива у процесі закріплення та передачі знань, потужне знаряддя мислення, що відіграє велику роль в розумовому розвитку людини [2; 3]. Таким чином, у сучасних умовах студентам необхідно оволодіти письмовим мовленням на високому рівні для реальної письмової комунікації. Однак, особистий педагогічний досвід, результати анкетування, бесіди з викладачами й спеціалістами в області психологія, аналіз письмових робіт студентів демонструють низький рівень володіння письмовою мовою студентами майбутніми психологами.

Взагалі, хоча в сучасному світі письмо є дуже важливим та необхідним і багато дослідників надають йому великого значення, у вищих навчальних закладах (ВНЗ) України, на жаль, не приділяють належної уваги цьому виду мовленнєвої діяльності на відміну від говоріння, читання та аудіювання. У сучасній Україні не існує спеціальної підготовки фахівців-психологів до написання різних професійно-орієнтованих письмових документів та для контактів з іноземними колегами, що розширило б поле діяльності, обмін досвідом та ін. У сучасній методиці проблема навчання письма іноземною (англійською) мовою студентів напряму "Психологія" є маловивченою та абсолютно недослідженою.

Виходячи з цього, на напряму "Психологія" Дніпропетровського університету економіки та права, з метою дослідження, було проведено анкетування. Студентам було запропоновано відповісти на питання щодо важливості володіння психологами іноземною мовою, сучасного стану підготовки фахівців цього профілю до ведення професійної письмової комунікації та складання необхідних документів іноземною (англійською) мовою, а також до необхідності удосконалення процесу навчання майбутніх психологів іноземної мови відповідно до їх потреб.

Було складено анкету, питання якої направлені на визначення преференцій та потреб студентів-психологів. Їм пропонували відповісти на питання, які допоможуть у розробці спеціальної методики та покажуть "проблемні місця" в навчанні студентів, а також сприятимуть вдосконаленню професійно орієнтованого навчального процесу. Анкета складалася з наступних питань:

1. Наскільки, на Ваш погляд, знання іноземної мови є важливим у професійній діяльності психолога?

2. Чи вважаєте Ви важливим навчання майбутніх психологів професійної письмової комунікації іноземною мовою?

3. Як Ви вважаєте, наскільки важливим є для психолога вміння письмового професійного спілкування з іноземними колегами чи клієнтами та складання документів іноземною мовою.

4. Вкажіть, сформованість яких умінь писемного мовлення є важливою для здійснення професійних обов'язків психолога. Можливі декілька варіантів відповіді (див. нижче).

5. Які з наведених нижче труднощів Ви відчуваєте під час продукування письмового висловлювання англійською мовою з професійної тематики? Можливі декілька варіантів відповіді (див. нижче).

6. На Вашу думку, як часто у професійній діяльності психолога виникають ситуації, де йому потрібні вміння продукувати письмові висловлювання або складати документи іноземною мовою?

7. На Вашу думку, який з видів мовленнєвої діяльності англійською мовою буде найважливішим для Вас?

8. В яких, на Вашу думку, професійно-комунікативних ситуаціях психологу необхідні вміння письмового висловлювання іноземною мовою? Можливі декілька варіантів відповіді (див. нижче).

9. Які функціональні типи писемного мовлення Ви вважаєте необхідними у професійній діяльності психолога? Можливі декілька варіантів відповіді.

Всього в анкетуванні взяли участь 47 студентів денного та заочного відділень напряму "Психологія" Дніпропетровського університету економіки та права. Проведене анкетування студентів напряму "Психологія" показало наступні результати і стало зрозуміло, що, на їх думку, є важливим та необхідним, а також продемонструвало наступні результати, які наведено у таблиці нижче (зміст питань дивіться вище):

Таблиця 1.

Номер питання	Запропоновані студентам відповіді	Одержані результати у відсотковому співвідношенні
1	дуже важливе	35,4%
	важливе	41,7%
	не має особливого значення	16,6 %
	важко сказати	4,2%
	зовсім не важливе	2,1%
2	так	62%
	не зовсім	21,3%
	ні	10,6%
3	необхідним	25,5%
	бажаним	59,6%
	необов'язковим	12,8%
	не має принципового значення	2,1%
4	писати зрозумілі, деталізовані тексти різного спрямування, пов'язані з особистою та професійною сферою	19,9%
	писати у стандартному форматі деталізовані завдання та звіти, пов'язані з навчанням та спеціальністю	11,3%
	готувати та продукувати ділову та професійну кореспонденцію	12%
	точно фіксувати повідомлення по телефону та від відвідувачів	7,1%
	писати з високим ступенем граматичної коректності резюме, звіти та ін.	12,1%
	заповнювати бланки для академічних та професійних цілей з високим ступенем граматичної коректності	8,5%
	користуватися базовими засобами зв'язку для поєднання висловлювань у чіткій, логічно об'єднаний дискурс	15,6%
	виконувати цю низку мовленнєвих функцій та реагувати на них, гнучко користуючись загальноживаними фразами	13,5%
5	застосування граматичних структур, що є необхідними для гнучкого вираження відповідних функцій та понять, а також для розуміння та продукування широкого кола текстів в професійній сфері	26,3%
	застосування правил англійського синтаксису для розпізнавання та продукування широкого кола текстів у професійній сфері	14,9%
	використання мовних форм, властивих для офіційних реєстрів професійного мовлення	13,2%
	застосування широкого діапазону словникового запасу (у тому числі термінології), що є необхідним у професійній сфері	30,7%
	врахування культурних особливостей іншомовного соціуму	14,9%

Номер питання	Запропоновані студентам відповіді	Одержані результати у відсотковому співвідношенні
6	дуже часто	8,5%
	часто	14,9%
	іноді	53,2%
	дуже рідко	23,4%
	ніколи	0%
7	читання	21,1%
	письмо	17,1%
	аудіювання	10,5%
	говоріння	51,3%
8	написання рефератів	4,7%
	есе	8,5%
	резюме	25,6%
	короткі статті	17,8%
	конспекти	12,4%
	нотатки	8,5%
	тези	6,2%
особисті презентації	16,3%	
9	опис	12,7%
	розповідь	21,2%
	звіт	13,6%
	міркування	16,1%
	повідомлення	22%
	переконання	14,4%

З результатів анкетування видно, що велика кількість студентів-психологів, а саме 62% опитаних, вважають письмову мову достатньо важливим та необхідним видом мовленнєвої діяльності англійською мовою. За допомогою анкети студенти показали, що їм необхідна письмова англомова комунікація для здійснення професійних обов'язків, що дає підстави навчати студентів такій комунікації.

За допомогою результатів, проведеного анкетування, виділені специфічні жанри англомовного письма, яким, на думку студентів, потрібно навчати майбутніх психологів, а саме: резюме, короткі статті та конспекти, повідомлення, розповіді, особисті презентації, міркування, переконання, нотатки, тези, описи, звіти, есе, реферати. Це ті жанри, які показали найбільший відсоток відповідей, бо вони є надзвичайно важливими, оскільки виконуючи свої професійні обов'язки, майбутні психологи, ймовірно, найчастіше будуть використовувати саме ці жанри. Чимало українських випускників шукають роботу за кордоном, іноземні спеціалісти-психологи приїздять в Україну і, ймовірно, їм знадобляться такі вміння, як для професійних, так і для особистих, приватних контактів та потреб. Володіння відповідними навичками та вміннями суттєво розширять їх професійні можливості. Мабуть доцільним буде навчати студентів написання коротких звітів, що є важливим для виконання різноманітної роботи не тільки в галузі пов'язаній з психологією, а й у будь-якій іншій.

Спируючись на наведені результати стає зрозуміло, що необхідно розробити методіку, комплекс відповідних вправ та завдань для оволодіння професійно орієнтованим письмом англійською мовою. Наступним кроком нашого дослідження планується розробка саме такої методіки, яка дозволить сприяти кращому оволодінню англомовним письмом для професійних цілей студентів напряму "Психологія". Завданням такої методіки буде підготовка майбутніх фахівців до професійних контактів із зарубіжними колегами через створення англомовних писемних документів різних видів.

Крім цього, планується проведення анкетування практикуючих психологів, які безпосередньо працюють в цій галузі. Їхня точка зору, досвід та особливості професійної практики також мають велике значення. Розгляд питання, що досліджується, з різних боків допоможе ефективніше розробити методіку навчання англомовного письма для професійних цілей студентів напряму "Психологія".

Запланованим також є лінгвістичний аналіз англомовних письмових документів, виділених жанрів, для урахування виявлених лінгвістичних особливостей у методиці навчання. Дослідження

планується як теоретично-експериментальне з експериментальною перевіркою ефективності методики, розробленої на основі висунутих теоретичних положень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Амирова Т. А. К истории и теории графемики. – М: Наука, 1977. – 191 с.
2. Амирова Т. А. Функциональная взаимосвязь письменного и звукового языка. – М.: Наука, 1985. – 286 с.
3. Выготский Л. С. Избранные психологические исследования. Мышление и речь. – М.: Изд-во АПН РСФСР, 1956. – 519 с.
4. Тарнопольський О. Б. Методика навчання студентів вищих навчальних закладів письма англійською мовою. – Вінниця: Нова Книга, 2008. – 287 с.

Матеріал надійшов до редакції 29.06. 2010 р.

Близнюк А. А. Обучение письму на английском языке будущих психологов.

В статье рассматриваются результаты анкетирования относительно осознания студентами направления "Психология" необходимостью владеть умениями профессиональной письменной коммуникации на английском языке. С помощью анализа результатов, определены специфические жанры профессионально ориентированного письма на английском языке, которым необходимо учить студентов направления "Психология".

Bliznyuk A. O. Teaching English Writing to Psychologists.

The article is devoted to the analysis and definition of the goals of teaching writing in English for specific purposes to students majoring in psychology. The analysis and definitions of teaching are based on the communicative language teaching methodology, results of questionnaire and students' needs. Relevant level of proficiency in writing in English for specific purposes is defined.